

SIGGERYD ALLMANT.

Siggeryds by låg förr mellan de nuvarande västra gårdarna. Vägens sträckning (förutom de nya bitarna från 1980-talet) är idag densamma som den man kan se på kartan från laga skiftet 1864. Emellan de skarpa krökarna nedanför Sven Falks ladugård låg två bostadshus, tre små uthus och en stor ladugård norr därom. All denna bebyggelse är borta och bostadshusen troligtvis utflyttade (utan statligt flyttningsbidrag och inom 2 år !) till nuvarande läge. (Svens och Stures gårdar). Byn hade vid skiftet ingen pålitlig vattenkälla.

Den östra gården var dock utflyttad "(utflyttat hemman)" 1864, kallad Jonstorpet senare kallad Eldastället.

Dessutom låg ett torp 50 m norr om nuv. skolan, Falktorpet, samt ett torp i det nordvästligaste hörnet av fastigheten, nära Rossholmen.

1864 arrenderades hela Siggeryd av Carl Hansson i Kushult. Då ägde tre svågrar till honom varsin gård i Siggeryd. En av dessa hade dessutom Carl som sin förmyndare .

Mellan 1864 och 1898 byggdes en stuga där nuv. lärarbostadens garage ligger. Denna stuga kallades Samuelssons och flyttades till Jusseryd och kallades där för Nordhem (Lisa-Norr). Här bodde antagligen Frans Samuelsson som beställde målning (av målarn i Harsbol) av en Amerikakoffert till Jenny Leotina.

Kring 1870-80-talet byggdes skola och senare, 1936/37, lärarbostad i Siggeryd.

SIGGERYD VASTERGÅRD "HJALMARS" (Siggeryd 1:2)

Denna gården (1/5 mantal) är utflyttad från Siggeryds gamla by troligtvis kring 1870. Antagligen blev huset nybyggt i det nuvarande läget. Huset är tillbyggt under 30-talet. Tidigaste kända ägare hette Frans Otto Danielsson född i S:t Aby 1839. Han var gift med en dotter till Carl Bank, och ägde också en gård i Harsbol.

Ägare från 1880 var Anders Engdal. 1887 arvsaftades gården mellan hans hustru och 4 barn. En av hans söner bodde här ca 1920. Han var yrkesmurare och lade grunder och gjorde murstockar till folk i trakten. En annan son hette Frans Otto Hjalmar född 4/1 1877. Hjalmar blev bonde här igen på 30-talet men också söndagsskolelärare och ombud för brandförsäkringsbolaget. Han kallades ibland "Kapitalisten och söndagsskoleläraren".

Gården såldes till en familj Thell som hade två söner och en dotter. Äldste sonen Oskar blev pastor, mellansonen Sven blev först militär i Skövde, senare blev han polis, därefter lastbilschafför och till slut vaktmästare i Skara Domkyrka. Senare flyttade familjen till Fivelstad och gården såldes på 30-talet tillbaka till Hjalmar och Anna Andersson i Rossholmen. De fick 6 barn varav 3 blev lärare, Einar i Munkeryd, Signe i Gårdshult och Lydia i Normlösa och Holmen vid Tåkern. Hjalmar och Anna bodde i detta hus till sin död på 50-talet. De hade häst och några kor i ladugården. Gården sambrukades ihop med Rossholmen. Deras son Seved med maka Svea och sonson Sture och sondotter Majken Gustavsson har ägt och brukat gårdarna sedan dess. Huset blev avstyckat på sextiotalet och köptes av "Bergsprängarna" från Stockholm. Därefter kom Pia Pymäki och Sören Sundbäck. Då gick det vilt till ett tag med mycket sprit och bråk. Sedan stod detta huset tomt ett tag innan det köptes i mitten på 70-talet av Sixten Englund. Han bodde här till sin död i april 1988. Han var f.d. kavallerist och Securitasvakt från Solna. Han hjälpte grannarna en del och försökte renovera det gamla dåliga bostadshuset. Dock gick det inte så bra. Arbetena blev oftast inte slutförda. Han drömde om att skaffa sig en häst och sälja sin vita Volkswagen. Han köpte också en egen häst på 80-talet. Den hade han kvar ända till slutet.

Huset såldes av Sixtens barn till paret Bergström från Boet.

FALKS GÅRD. (Siggeryd 1:3)

Den mittersta gården i Siggeryd ligger på krönet där backarna ner mot Vättern börjar. Gården (1/5 mtl) är utflyttad troligtvis ca 1870 från gamla Siggeryds by som låg emellan vägkrökarna på gamla vägen ca 50 m nedanför nuvarande ladugård. Detta huset monterades ner och sattes upp på sin nuvarande plats. Nuvarande flygelbyggnad byggdes ca 1900. Den gamla ladugården låg mellan den nuvarande och den gamla byn norr om vägen. Inget av gamla byn syns nu, bara en stenmur på hällen där gränsen mellan gårdarna fortfarande går. Efter Televerkets kabelnedgrävning 1991 och den nya vägsträckningen 1987 så ligger det schaktmassor över hela gamla byn.

På den gamla skifteskartan från 1864 finns en del namn på åkrarna som inte längre är i bruk. Kållandet intill byn var dock i sen tid 1950-tal ansedd som en bördig liten åkerlapp som var bra att odla jordgubbar på.

Denna gården ägdes liksom granngården av nämnden Carl Bank i Harsbol. Efter hans död ärvdes gården av en av hans söner Gustav August Carlsson Bank. Tre år senare köpte Carl Hansson i Kushult gården. Han var gift med en dotter till Carl Bank. Tidigaste brukare som vi känner på denna gården hette Johan Patrik Karlsson som kom från Rök med hustru och 4 barn 1886. De efterträddes 1899 av brukare Johan Adolf Svensson med hustru Gustava. År 1900 ärvde ägare Hanssons dotter Johanna Maria gården men hon sålde samma år till arrendator Svensson. 1905 dog Johan och änkan Gustava och tre personer till (Carl Viktor Johansson, Oscar Emil Hult och Frans Albert Rosell) fick tillsammans 7/40 dels mantal. Anders Falk ärvde 1/40 dels mantal. Vid detta tillfället köpte genast Anders Falk ut de andra 7/40 delarna och ägde nu hela gården. Familjen Falk har sedan bott här i flera generationer.

Anders Falk med fru Hilma kom hit från Stenkilsby. Hilma var hemsömmerska. De bodde på gamla dar i den lilla undantagsstugan som finns på gårdsplanen. I 12 år satt Anders helt förvärrt och krokig i sin säng, helt beroende av familjens vård. Hilma dog 1933 och Anders 1934.

Sonen John Falk med hustru Astrid tog över gården 1934. Astrid hade kommit som gårdspiga och blev kvar hela livet. 1936 började John med mjölkkörning med lastbil. Han körde även andra varor. Inga intäkter fick försummas.

Under kriget blev bensinförsörjningen ett problem för lastbilsägare och det var frestande att köpa stora mängder och lagra hemma. Detta kunde få hemska följder. Den 20 januari 1940 under tankning av lastbilen i skenet av en fotogenlampa exploderade bensinångorna och tände ladugården på några ögonblick. Bilen, en ko, en kviga och hästen kunde räddas. Sex kor och tre grisar brändes inne. Det brann också en stund i gaveln på bostadshuset men detta lyckades brandkåren släcka. Man arbetade även med en manuell hinkkedja från kärren en bit bort. Men det förslog inte så värst. Sedan blev det att dra till skogs och fälla timmer till en ny ladugård. Ett flyttbart sågverk från Grimshult kom hit och sågade och sommaren därpå byggdes den nya ladugården upp på samma plats men den blev några meter längre.

I ett års tid blev man tvingad att köra mjölk med häst innan man kunde skaffa ett aggregat och köra på gengas. Tre säckar, 300 liter björk- och al-ved räckte en hel dag. Veden fick kapas i småbitar lite större än tändsticksaskar. Det berättas om att man under kriget höjde upp lastbilen och lade en rem om bakhjulet, kopplade remmen om vedkapen och kapade gengasveden på detta sett.

Sonen Sven med hustru Sigbritt tog därefter över gården 1963. Djur fanns kvar på gården in på 70-talet. På slutet bara ungdjur och i samarbete med Hasse Jonsson och med hjälp av grannen Henning Johansson.

Redan 1954 hade Sven börjat köra med egen lastbil och detta körande växte så småningom till firman Berg & Falk där han fortfarande jobbar med grushantering i grusgropen i Kimme mellan Väderstad och Boxholm. På fritiden är vedbacken Svens favorittillhåll. Veden säljer han sedan över hela västra östergötland. Vedboden som nu ligger bakom bostadshuset låg på den södra sidan av vägen ungefär vid brevlådan. Den flyttades i början på 80-talet.

Ett gammalt uthus som låg på den nuvarande vedbacken flyttades på 60-talet på slädar, men på barmark, under dramatiska förhållanden till "Sunnagården" i Harsbol. Det var ganska ruttet men dock timrat och därför tungt. Flera gånger sjönk huset ihop på vägen och fick baxas upp på nytt. En halvkilometer från målet var stålmedarna utslitna. Det gick inte att köra på bara träet, så nya slädar fick skaffas fram. Efter ytterligare ett stopp i sista uppførsbacken kunde man efter tre dygn nå fram till målet. Mottagaren av uthuset ville under resans gång elda upp eländet, men andra personer var mera envisa och uthuset står kvar där än idag. Det har renoverats och fått nya fönster.

1993 flyttade Sven Falk, efter att ha bott hela livet i Siggeryd, med sin hustru Sigbritt till ödeshögs samhälle. Hans älskte son Peter flyttade hit i stället. De bytte bostad med varandra.

Samma år köpte yngsta dottern Veronika, med sambo Jorma, en tomt och byggde sig ett hus ca 150m åt sydväst från gården. Byggstommen bestod först av några baracker kring vilka de byggde huset.

Dessutom har Sven och Sigbritt vid mitten på nittiotalet byggt sig en liten sommarstuga nära Veronicas nya hus.

ELDASTALLET, JONSTORPET. (Siggeryd 1:4)

På den gamla kartan från 1864 finns detta huset på sitt nuvarande läge. Huset kallas för Jonstorpet då. Det är den minsta av de tre Siggerydsgårdarna. Ladugården från 1898 rasade i mitten på 1970-talet efter dåligt takunderhåll. På 1800-talet låg ladugården på ett annat ställe, ca 20m västerut. Huset som kan vara från tidigaste 1800-tal, var från början en backstuga men fick grund och en tillbyggd övervåning ca 1934. Denna utbyggnad gjordes av en snickare Eskil Karlsson i Tingstad. Vatten och avlopp drogs in 1966. Sedan slutet av 70-talet har mindre renoveringar gjorts då och då fram tills nu.

Denna gården köptes 1843 av nämndeman Carl Bank i Harsbol. Säljaren hette Frans Edvard Carlsson. Efter Banks död 1857 ärvdes gården av en av hans söner Carl Vilhelm Carlsson Bank. Han levde under förmyndare, men var gift och fick 4 barn som i sin tur ärvde gården 1891. Huruvida dessa brukade gården är osäkert. Släkten Eld kom troligtvis hit som arrendatorer redan 1873 från Svanshals. Den 25 feb. 1893 såldes gården genom offentlig auktion till Anders Eld o h h Klara Gustava Persdotter. Priset var 3200 kr och tax. värdet var 1400 kr. Paret Eld hade 4 barn. Två söner, Frans Albert och Ernst Alrik, som emigrerade till Amerika och döttrarna Klara Matilda som bosatte sig i Siggeryd och Johanna Augusta som gifte sig och bodde i Lilla Juna i Hogstad. Johanna är mor till Henning som kom till Siggeryd som 5 åring och då fick bo hos sin morfar, mormor och moster. Anders Eld dog 1919 och det värdefullaste i bouppteckningen var två oxar värderade till 2200 kr.

Här bodde sedan Henning och Ella Johansson under knappa villkor i många år. Ella kom hit från Småland på 1920 talet. Moster Klara Eld, som de hade inneboende, var en mycket duktig människa och hjälpte till i jordbruket till gamla dar. Hon blev närmare 90 år.

Henning arbetade tidigt i skogen som huggare och lastkarl åt hästkörarna. Senare arbetade han mycket på sågarna bl.a. i Jusseryd. Han var först kubbkultare (rulla fram stockarna), och senare baksågare, men han hyvlade också spån. Många dagsverken har han gjort åt bönderna runtomkring.

De hade några kor, gris, höns, får och en fin häst. Mjölken fick levereras till Bultsbol dit den bästa vägen gick. Henning hade hästen kvar till sist. Den blev riktigt dålig till slut och när den avlivades gick han ut i skogen på morgonen och kom inte hem förrän på kvällen.

En tid hade Henning svårt med törsten efter pilsner. Speciellt på tisdagarna när torgresan lockade. Då tog han cykeln och där inne i byn mötte han två andra småväxta, nämligen Anton och "Pumpen" och hade en glad dag med dessa. Dessa laster tog han sig dock ur efter ett antal år.

Folket på smågårdarna gick ofta samman vid slätter och skörd. Det budades till arbete. Någon av barnen sprang ofta med bud. Dessutom deltog alla torpare och andra som inte hade egen jord.

Klara, Ella och Henning fick arbete på Siggeryds skola som städare, chokladkokare och vaktmästare och detta hjälpte familjen till en bättre tillvaro. Sämjan mellan paret Johansson och lärarparet Falk i Siggeryds skola var inte den bästa.

Henning fick två hjärnblödningar på kort tid 1975 och hamnade på långvården. Där blev han kvar i sju år innan han dog 1982.

På denna gården hände ca 1976 en annan tragisk händelse. Under slätterarbete mitt på sommaren segnade John Bäck från Bultsbol ned och dog.

Fam Wiking äger gården sedan 1977. 1985 byggdes ett nytt bostadshus ca 200m norr om det gamla.

SIGGERYDS SKOLA. (Siggeryd 1:5. 1:6)

Skolan byggdes någon gång kring 1875. Då en avstyckning gjordes från Siggeryds mellersta gård. Antagligen var det ödeshögs församling som organiserade uppbyggnaden ty den stod som ägare till långt in på detta sekel.

På 20-talet fanns skolbyggnad, vedskjul och dass.

Skolan inrymde från början en stor sal på nedre botten, "Storskolan". Dessutom fanns en bostad åt en lärare. På andra våningen, men med ingång från baksidan, låg "Småskolan" åt öster. På denna våningen bodde också en lärare med utsikt över Vättern. På gården fanns ett dass och ett vedskjul. Vissa barn utsågs till "vakter" och bar in ved och vatten.

Barnen gick i skolan endast varannan dag i början på seklet. Ena dagen gick 1-2:an och 3-4:an, och den andra dagen gick 5-6:an. Efter lärarbostadens tillkomst 1937, gick barnen i skolan varje dag.

Efter dessa obligatoriska klasser kunde man gå Fortsättningsskola, förlagd till jullovet 6 veckor i två år. Antingen jordbruksdel eller ekonomisk del. Fortsättningsskolan var också obligatorisk.

Elevantalet var från början stort, ofta kring 15 barn i varje klass, dvs. kanske uppemot 70 barn totalt. På 40-talet var det nere i ca 35. Barnen fick ha egen matsäck i början. Så småningom på 50-talet fick de varm mjölkchoklad och nyponsoppa. På 60-talet fick barnen även skolmat.

Paret Ebba och Verner Falk var lärare här under många år. Verner Falk hade tagit sin lärarexamen per korrespondentkurs. Han hade också varit dräng i Bankaby Gård.

Verner blev flyttad 1938 av disciplinära orsaker till ödeshög men kom tillbaka 1943. Han var en mycket sträng lärare. "Där är dörren" är en av hans minnesvärda repliker. Barnen fick inte ha klocka och inte heller cykla till skolan.

Andra lärare var bl.a.:

- Astrid Karlsson ca 1920.
- Adolf Fredrik Nilsson (Ebba Falks far). Han bodde med sin fru många år i skolan. Sedan flyttade de till Gränna, men han återkom som änklings och bodde i lärarbostaden. Han var duktig "skrivkarl".
- Harry Leo (hade ett vackert hembiträde som hette Asta Carlborg).
- Sven Wasen (rökte pipa och studerade fåglar).
- Lennart Risberg.
- Swahn (vikarie).
- Allan Svensson.
- Blomkvist (kallad Nidälven).
- Olof Hedin (barnen fick alltid sjunga Fjäril vingad svns på Haga).
- Hanna Ekdal
- Ingrid Staaf. Fortfarande lärare i Boets skola.

Vaktmästare var Helga Gustavsson från Bankaby och Ella och Henning Johansson från Siggeryd. Dessa tände i spisar och skurade och senare koktes choklad till barnen i en stor kopparcistern.

En ombyggnad av skolan gjordes 1946. Under ombyggnadstiden gick barnen i skola i Bultsbols missionshus. Några år senare sattes också en bastu in i ett uthus. Barnen fick på lördagarna i denna bastu en obligatorisk grundlig rengöring.

Skolans fastigheter köptes succesivt till från Siggerydsgården. Först själva skolan, därefter trädgården, sedan lärarbostaden och sist skolplanen och berget (Siggeryd 1:8).

Läraryrbostaden (Siggeryd 1:7) byggdes 1936/37 av K-A Johansson kallad "Västgöten". Här fanns en lägenhet på 2 rum och kök samt ett rum för vikarier, på övervåningen. På nedre plan var en lägenhet med fler rum och kök. Skolplanen var förr ett kärr som gjordes i ordning 1947. 25 billass grus, sand och makadam från Sunneryd och Harsbol lades dit. Ogräsbekämpning utfördes med Klorex och detta medel tog eld vid ett dramatiskt tillfälle. Markerna kring skolan präglades av vältrampade stigar överallt och stättor över alla gårdesgårdar.

Skolskjuts infördes på vintern 1948-49 för de barn som bodde mer än 4 km bort. På sommaren fick barnen cykla.

Småskolan lades ner på 50-talet och utbyte med barn skedde med Munkeryd och St. Aby skolor. Dock väcktes småskolan till liv igen 1961-65 då Ingrid Staaf fick sin första tjänst. 5-6:an var kvar ett år till. Hela skolan lades ner 1966.

Skolbyggnaden såldes till familjen Sandberg som renoverade och byggde om det stora huset till bostad. Sedan 1977 bor familjen Hermansson här.

TORP I SIGGERYD.

1. Falktorpet.

Ca 50m norr om gamla skolan, öster om en åker med "rödsandjord". låg ett torp och ytterligare en liten byggnad intill på en åkerholme. Detta benäms Falktorpet på skifteskartan från 1864. På 1860 talet bodde här Enkan efter Johannes Falk, Stina Eriksdotter Falk född 1801 i Grenna. Hon nämns som fattig. Dock har hon, från 1863, boende hos sig Hedda Lena Kalf född 1817 i Säby och hennes dotter Anna Lena Wilhelmina Svensdotter född 1846 i ödeshög. Båda dessa kvinnor nämns som fattighjon. De var mycket duktiga vid husförhören med a och AB i betyg. (Skyltat -97)

2. Torp "Jössalycka"

Vid Siggeryds nordvästra hörn låg ett torp på gränsen till Rossholmen. Rester av en stensatt brunn, en igenrasad jordkällare och syrensnår finns kvar idag. Marken mellan nuvarande vägen och detta torpet kallades "lilla betet". På 1860-talet bor här Fattighjon och Enkeman Johannes Jönsson född 1816 i ödeshög och hans båda söner Johan Ludvig född 45 och Gustav Adolf född 49. Dessa gossar har bra betyg i innantilläsning och katekeskunskap. Johan är dock sjuk i fallandesot (epilepsi) sedan 1855 och Gustav (ant. i Bankaby) är begifven på snatteri. (Skyltat -97)

3. Torp "Samuelssons".

1898 flyttades ett hus från Siggeryd till Jusseryd som där blev Nordhem och finns kvar än idag. Det lär ha legat ungefär där nuv. lärarbostadens garage ligger. Samuelssons trädgård fanns kvar bredvid skolan innan man byggde lärarbostad.

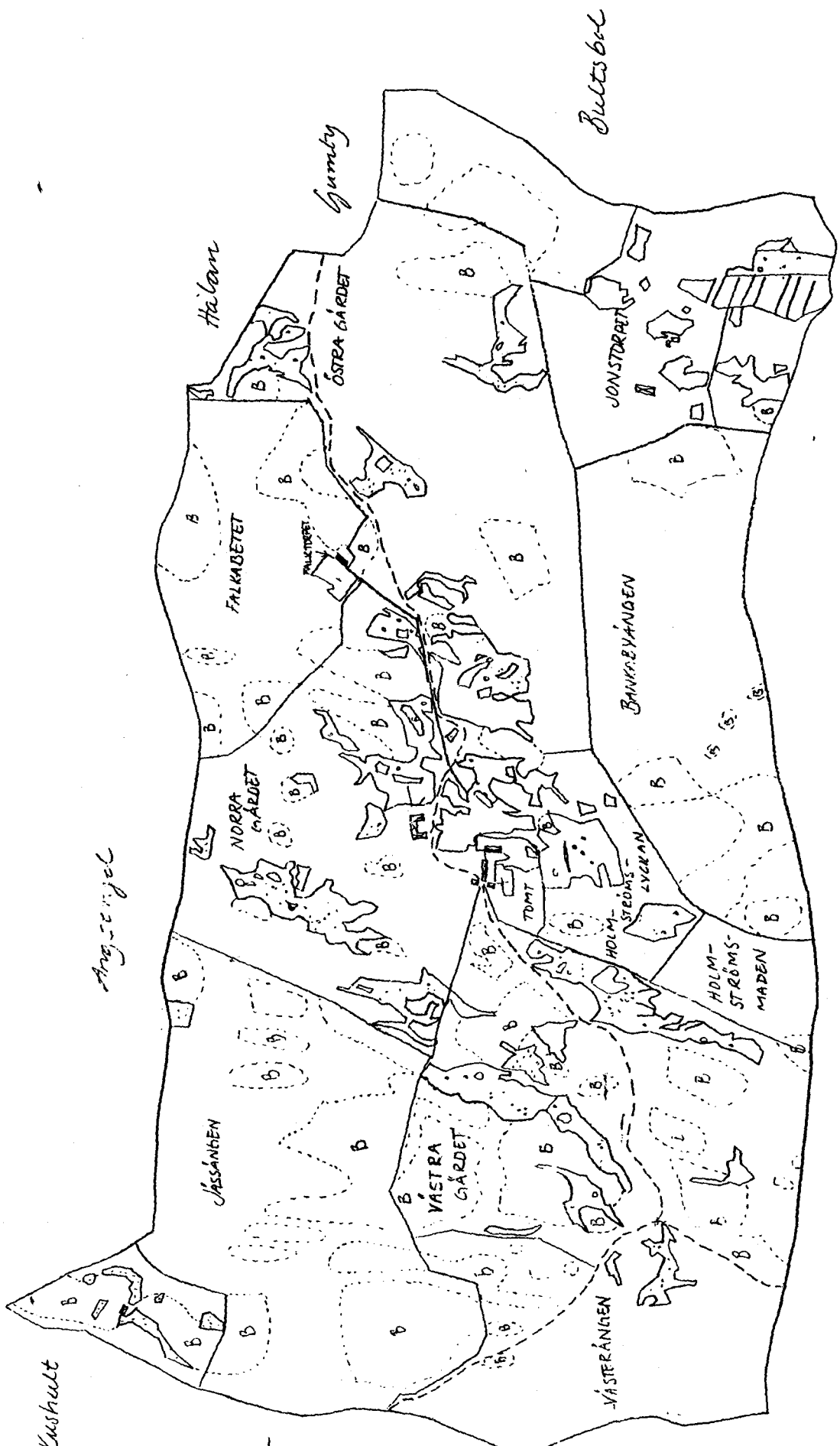
På 1890-talet bodde troligtvis här en skräddare Frans Alfred Samuelsson med hustru Gustava Danielsson Fast och 2 döttrar. De kom från Stora Aby. 1898 dog Frans. Ankan och en dotter for till Amerika. Den andra dottern flyttade till örberga.

Några människor (troligtvis torpare eller inhysningar) i Siggeryd på 1860-talet som vi ej vet var de bott:

-Jonas Jonsson född i Grenna 1784 och hans hustru Stina Carlsdotter född 1808. Jonas kom hit redan 1825 från A på Vikbolandet. Det står antecknat om dem: Förpantning ringa. Mannen och hustrun gamla, orkeslösa och genomsjukliga. Böra från mantal befrias.

-Inhyses Peter Borg född 1802 i Grenna och hustrun Hedda Sofia Jonsdotter född 1825 i Rök och deras tre barn födda mellan 1852 och 1862.

1409 SKIF
 SIGBERY
 ODESTADEN
 AKT 159
 1863
 SKALA 1:
 ANNA I.
 9601 03

Kushult

Ångervijel

Jässången

Hilgan

Falkårdet

Norra gårdet

Västra gårdet

Västerången

Bankryången

Jonstorårdet

Bultsöd

Banslösa by